

Locuint'a Redactorului
si
Cancelari'a Redactiunii
e in
Strat'a Morariloru Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decâtu numai de la corespun-
dinti' regulari ai „Federatiunii.”
Articlii trimisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune
Pre trei lune . . . 3 fl. v. a
Pre siese lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „
Pentru Roman'a :
pre an. intregu 40 Lei n. = 16 fl. v. a
„ 6 lune 20 „ „ = 8 „ „ „
„ 3 — 10 „ „ = 4 „ „ „
Pentru Inscritiuni :
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a tim-
brala pentru fiesca care publicate
une separatu. In Loculu deschisi,
20 cr. de linia.
Unu exemplariu costă 10 cr.

Pest'a, 2 oct. 20. sept. 1869.

Dupa introducerea dualismului, diurnalele venali straine nu mai cunoscseau margini in laud'a ce o puneau pre constitutionalismulu domniloru Beust-Andrássy; asta-di acele-a-si diurnale incepu a avè alte informatiuni, alte convingeri despre situatiunea monarchiei austro-magiare. Fapt'a este espicabila: fondulu de dispusetiune, carea producea minuni atunci intru bucinarea fericirei nostre, asta-di se vede a-si fi ajunsu fundulu si a nu mai potè plati pre claqueurii si aplaudatorii scenei nostre politice.

Este interesanta una corespundintia adresata in acèsta privintia d'in Vien'a diuariului francesu „Liberté”, cu atatu mai vertosu, cà redactiunea in sa-si dice, cà corespundintele sèu este bine informatu. Eca ce se dice acolo: Beust si-a perditu popularitatea si increderea mare, ce o aveau in elu poporele Austriei si numai comitele Andrássy lu mai sustiene prin influint'a sa la imperatulu. Ministrulu presiedinte Andrássy se vede a avè mare trebuintia de cancelariulu imperiale. Inainte de a plecà in caletoria sa, Beust a conferitu mai multu tempu cu Giskra, care cu sinceritatea sa cunoscuta a reprobatu politic'a vacilante a Dluu Beust. In Vien'a este latita faim'a, cà Beust va renuncia preste putienu la pusetiunea sa de cancelariu. Principele Auersperg ar' fi fostu imbiatu de a primi postulu de cancelariu alu Dluu Beust, inse n'a voitu sè participe in ultim'a scena a dramei austriace. Armat'a este preste totu nemultumita; spiritulu de resbelu si de patriotismu este languedu. Betranulu generalu Hess s'ar' fi esprimitu cu privire la situatiunea Austriei asiè: „Doue casuri sunt possibile pentru Austri'a, sèu unitatatea ei vechia, sèu dissolutiunea totale. Toti aci, cà generalulu este inamicu pronunciatu alu dualismului; ceia-l-alti generali inca nu vedu mantuintia pentru Austri'a decâtu in unitatea ei de mai nainte. Veciera, aginte austriacu in Petruburgu, ar' fi datu de scire guvernului sèu, cà ministeriulu de resbelu alu Russiei face pregatiri enorme si cà, afara de intarirea Litvaniei, concentraza la fruntariile austro-magiare si a le Besarabiei una putere intr'armata ne mai audita. — Turci'a este neliniscita d'in caus'a politicei stramutate a cabinetului vienesu si d'in caus'a primirei cordiali a principelui Romaniei la Vien'a. Corespundintele deduce, cà Austri'a este in ajunulu unei crise fatali.

Fàra de a avè informatiunile corespundinteli foiei „Liberté”, noi potemu constata cu tota siguretatea, cà Dlu Beust nu a potutu perde nimicu d'in popularitatea sa, pentru cuventulu simplu, cà nu poti perde ace'a ce nu ai; Dlu de Beust a venit d'in Sachsenland in Austri'a fàra de a cunosce relatiunile nostre; elu a fostu pusu in fruntea guvernului de unde a lovit dupa placu in natiunile d'in Austri'a; popularitatea lui s'a marginitu numai la partid'a dualistica romano-faga a Magiariloru. Intielegemu, cà Dlu Andrássy voiesce a sustienè pre Dlu Beust, cà-ci ambii au ace'a-si vietia, de o data s'an inaltiatu, deodata trebue se si cada. Eca pentru ce are trebuintia Dlu Andrássy de Dlu Beust!

Pentru ce este nemultumita armat'a? Pentru cà Austri'a nu are una armata adeverata. Honvedii magiari si nemtii Dluu Beust potu sè fia multumiti, inse ce pusetiune au Romanii si Slavii in armat'a austriaca? Ei sunt condamnatu a aperà interese magiare, interese nemtiesci, interese de politica personala si a-si nadusf sentiemintele loru naturali.

Sè se aplice deci principiulu natiunalu in constitutiune, in guvernare, in administratiune, in armata, in scola si in tote ramurile vietiei nostre sociali; sè se asculte tote rechiamàrile natiunali, sè se tomesca spre bine ace'a ce s'a facutu reu, si atunci dissolutiunea va trebui sè ceda vietiei.

La diet'a Ungariei.

Cetimu in „Hon”: „Siedinti'a mai d'aprope a camerei deputatiloru se va tienè in 16. octovre an, curinte la 11 ore in ainte de mèdia-di, despre ce domnii deputati se insciintieza cu tota stim'a.

Pest'a, 29 sept. 1869.

P a u l u S o m s i c h m. p.
presiedintele camerei deputatiloru.

La inceputulu dietei d'in 1869-71, cu ocasiunea desbateriloru asup'a adresei, deputatii romani presintara dietei emendamentele urmatorie:

„Intre cestiunile de mare insemnetate nu potemu trece cu vederea cestiunea de nationalitate, a carei fericita deslegare — dupa noi — este o conditiune de dezvoltare morale, spirituale si materiale, prin urmare o conditiune de vietia pentru patri'a intrèga. In acèsta privintia diet'a trecuta a adusu o lege, si credemu cà tocmu d'in jacèsta cauza solecitudinea parintèscu a Maiestàtii Vostre a lasatu neatinsa acèsta cestiune in cuventulu de tron. Dar' noi, Maiestate, nu potemu negà, cà deslegarea precum s'a facutu ca n'a produsu multiamire la tote poporele tiei; deci noi in consciintia ce avemu pentru fericirea patriei prin multumirea totoruru pretensiuniloru legitime ale totoruru poporeloru, nu potemu privi deslegarea de definitiva, si pentru aceea ne dechiaramu de aplecati a luà acèsta cestiune — d'in initiativ'a nostra sèu a guvernului Maiestàtii vestre — la noua desbatere si a o deslegà pre bas'a deplinci egale indreptatiri natiunali cu recunoscerea esistentiei si a drepturiloru nealienabili pentru tote natiunile tiei.”

„Astfelu de obieptu momentosu tienemu cestiunea uniunei Transilvaniei cu Ungari'a, a carei deslegare asiè precum s'a facutu ea in diet'a trecuta dupa manifestatiunile d'in mai multe parti si mai alesu d'in partea municipieloru si cercuriloru de alegere d'in Transilvania, inca n'o potemu privi de multiamitoria. Este nenegabilu Maiestat', cà legile despre uniune, ori cètu ar' fi pote de neatacabili in forma, ele inse in fondu atingu esistentia unei tiere precum si cele mai vitali interese ale poporeloru acèsti-a, fàra ca maiortatea precumpentoria si cea mai naturale a acèloru popore sè fia partècipatu la aducerea loru conformu intereselor sale, pre bas'a democratice si pre bas'a principiulu de dreptate, fàra de care — astè credemu — cà este imposibile de a se intemeià o stare juridico-publica securu si durabile; nu se pote trece apoi cu vederea nici ace'a, cà natiunea romana d'in Trannia, inca inainte de a se restitui constitutiunea nostra, de-si nu dupa spiritulu acèstei constitutiuni, dar' ea in fapta intrase in vietia ca factoru publicu de statu; drept'a acèca nu pregetàm'u a dechiarà cà suntemu aplecati-sèu la propunerea guvernului Maiestàtii Vestre sèu d'in initiativ'a nostra — a crea unu articlu nou de lege, prin care, luandu in considerare interesele vitali si pretensiunile legali ale totoruru locitoriloru Transilvaniei si mai alesu ale romaniloru, uniunea intre aceste doue tiere surori sè se bazeze pre fundamentulu securu alu dreptatii eterne.”

Aceste emendamente, aceste cereri juste ale reprezentantiloru natiunei romane, s'au respinsu fàra vre-unu temeiu. Corifeulu magiariloru se incercà a molcomi spiretele nemultumite prin indatenatele sale apucaturu advocatiali „Or' care deputatu — dice Deák — are dreptulu d'a sollicità schimbarea unei legi, si a face propuneri in privintia acèsti'a. Daca domnii deputati voru da or' candu unu astfelu de proiectu: Camer'a negresitu va discuta si va decide a sup'a acèlu proiectu; dar' acum inainte, la adresa a dice judecata condemnatoria a sup'a acèlei legi create in sesiunea trecuta, fàra unu proiectu nou de lege si fàra ca acelu-a sè se disenteze: acèsti'a nu o afu cu eale si n'o afu conformu formalitatiloru sustatoric.”

E bine, se apropia tempulu, candu mandatarii natiunei romane voru fi chiamati a protestà de nou in contr'a legiloru ce s'au creatu spre batu-jocur'a dreptulu eternu si spre nefericirea natiunei romane si a Transilvaniei; candu ei voru fi detori a propazi cu unu proiectu de lege, prin care natiunea romana si cele-l-alte natiuni neindreptatite sè se reabiliteze in posesiunea drepturiloru loru sacre si neprescriptibile. Si atunci vomu vedè, ne vomu convinge deplinu, deca diet'a d'in Pest'a vre sè represinte intru adeveru interesele totoruru poporeloru d'in Ungari'a, sèu numai a le soilulu magiaru? si deca ea este demna sèu ba, ca natiunile de-

spoiate de totu ce au mai santu: de drepturile esistentiei loru natiunali, sè se mai adreseze càtra d'ins'a pentru revindicarea drepturiloru lor si pentru respectarea intereselor lor si ale patriei comune?

Acceptàm'u, ca mandatarii natiunei nostre sè nu mai fia deacisti sèu tisaisti, ci, ca adeverati fii si reprezentanti ai natiunei romane, sè se grupeze sub stendardulu causei nostre natiunali, uniculu stendardu, carele pote conduce spre bine pasii reprezentantiloru natiunei romane. Scimu cu totii, cà precum Deacu cu mamelciei sèi, asiè Tis'a si ranyi cu tigrii lor, aru bè intr'una lingura de apa pre Romani. Deci unire totu-de-un'a si intru tote! numai estu modu veti potè salvà deca nu caus'a, dar' celu putienu onorea si demnitatea natiunei romane.

B.

Blasiu 28. sept. Eri s'a espedatu de aici cerculariulu convocatoriu la S i n o d u. Eca intregu cuprensul d'insului:

Nr. 1880—1869. Onorate in Cristosu Frate!

In legatura cu cerculariulu nostru emanatu la 20/8 augustu a. c. Nr. 1594, in carele incunoscintandu ni voi'a determinata d'a tienè Sinodu diecesanu respective archidiecesanu, amu fostu apromisu, cà tempulu tienerei acèlui-a se va incunoscintia mai tardiu, nu intardiamu a aduce la cunoscintia Fratèloru vestre totoruru, cà noi de dupa cumpenirea totoruru cercustàriloru amu gasitu in Domnulu de a defige diu'a deschiderei Sinodulu amintitu pre diu'a 20—8 octovre a. c.

Dreptu acèca, dupa ce la acèstu Sinodu, in carele se voru pertractà mai virtosu objècte diecesane besericesoi, au de a luà parte numai Preoti diecesani, se lasa Fratèloru vestre, ca potendu fi mai durandu, su presidiulu Protopopulu sèu a V. Protopopulu, respective a Administratoriulu oficiulu protopopescu respectiv: sè se tienà unu Sinodu eparchialu, in carele sè se alega unu reprezentante alu Clerulu eparchiale carele un'a cu Protopopulu seau V. Protopopulu respective Administratoriulu oficiulu protopopescu sè vina la Sinodulu archidiecesanu, asiè inse ca pre diu'a 19—7 pre la mediadi, mai tardiu pre 2 ore dupa mediadi se sè asle aici in Blasiu, ca asiè pre 3 ore dupa amedia-di sè poza sta fia-carele in antea comisiunei verificatorie. In privintia speselor de caletoria si de alte plesce, decumva ar' aduce necesitatea cu sine a le luà anticipate, se va potè face provisiune d'in vistieri'a Basericiloru, sèu in casu de lipsa prin repartitiune, dara in tota intempleria cu cea mai mare parsimonia, in carea privintia mai apriatu se va defige in Sinodu sinosur'a, ce va fi de observatu facia cu spesele recerute.

Dandu-vi binecuventare archieresca si oftandu-vi ajutoriulu Domnulu in tote, romanemu in curtile Caste-lulu nostru.

Blasiu, 25-13 sept. 1869.

binevointe

Ioanu Vancea m. p.

Archiepiscopulu si Metropolitulu de Alb'a-Julia.

Dorindu a doritu baserec'a nostra sè vedea si ea restatorindu-se vechi'a ei constitutiune. Ea nu pote sè nu salute cu bucuria acèsta fapta tindietoria spre tient'a repuneri in statulu legalu, d'in care absolutismulu si despotismulu esternu si internu o au fostu restornatu mai de totu.

E dreptu, cà dorintiele respicate de repetite ori in sinodele protopopesci si diecesane de Alb'a Iuli'a, au fostu pentru s i n o d u m e s t e c a t u d'in clerici si laici, — pentru cà pre aici domnesce acea convictiune, cà numai prin sinode mestecate se pote scapà baserec'a de periclele, ce-i amenintia viet'a si esistentia; cu tote aceste ori-ce fiu credintiosu va salutà cu bucuria fapta resoluta a Es. Sale parintelui Metropolitu, prin caretende a smulge baserec'a nostra d'in pusetiunea sa

tru afecțiunile voastre, vi doțoțezu vietă mea și întregu sufletul meu.

„Frați și cetățeni! Voi nu salutați în mediu-locului vostru pe unu pretendent. — Nu indiesertu am meditat în timpul exilului meu. Unu pretendent este una epidemia. Eu nu voi fi epidemia pentru voi, și nu voi fi nece una-data ingratu nece infam. Eu vinu în ainea voastră ca republicanu și ca democrat sincer și însufletit. Marea umbra a barbatului seclului presinte fia martore voturilor mele ce le facu aci cu solemnitate:

„Voiu fi în totu-de un'a, pre cum am fostu, copulu-lu Franciei.

„Voiu consideră totu-de-un'a pre toti francesii ca pre nisce frați.

„Dreptulu fie-carui-a va fi dreptulu meu.

„Objectulu cultului meu va fi republic'a democrata, carei a i-voiu fi preutu.

„Nu voiu încercă nece una data a me în veste cu purpura imperială

„Ușce-se inim'a în sinulu meu, deca voiu uită, cătu ve detorescu tuturor, cătu detorescu Franciei.

„Amuțiesca pentru vecia gur'a mea, deca asiu pronunția vre-una-data unu cuventu, unu blastemu contra suveranității republicane a pōporului francesu.

„Să fiu afurisitu în diu'a, în care slabitiunea m'aru indemnă să concedu a se respandī sub numele meu doctrine contrarie principiilor democratece, cari trebuie să conduca regimel republicei.

„Să fiu conlemnatu la pierdare (cehafaud) în diu'a în care ca criminalu și tradatoriu m'asiu încercă a scribă drepturile poporului, facundu acēt'a ori prin insielatiune cu invoirea lui, ori în contr'a vointei lui, prin fortia și violintia.

„Si acum incredeti-ve în mine pre cum me increduei voi, și resune d'în inimel nostre ale tuturor ace'a și strigare, ca una rogatiune înaltia la ceriu:

„Republic'a să traēscă în vecii veciloru!

Ludovicu Bonaparte.“

Modulu provisoriu de scriere

pentru publicarea analelor și altoru lucrari ale societatei acadamice romane.

I.

Literele *d*, *t*, *s* înainte de *i*, perdu sunetulu propriu, schimbandu-se în sunetu accidental.

Ele și în acestu casu se scriu fora cedile. Unde aceste trei litere înainte de *i* si-conserva sunetulu propriu, caus'a fiindu că *i* nu e originariu, se substituē prin *e*.

Pucinele exceptiuni se considera ca sporadice, ēra vorbelo straine ca unele ce nu se supunu reguli luato d'în firea limbii romane.

II.

Pentru semnarea sunetului propriu alu literelor *c* și *g* înainte de *e* și *i*, se întrecăle dia liter'a *h*.

III.

Duplicatiunea în cuvintele compuse prin prepositiuni se admite pretotindenea unde duplica limb'a latină.

Romanu neduplicate cuvintele ca: *sumitere*, *aven-tare*, *ajutare*, *amenare*, *omorire* etc.

Asemenea remanu neduplicate vorbe ca: *atunci*, *afara* acestu etc.

Duplicatiunea lui *l* și altoru consonanti la mediloculu cuvintelor, se admite acolo, unde se duplica și în limb'a latină.

S nascutu d'în *x* între doue vocali inca se duplica; dar' *x* înainte sēu dupa consoane se scrie cu unu simplu *s*; d. e. *desteritate* etc.; ēra în cuvinte straine sēu de origine grēca și inca ne vulgarisate la noi, se conservă *x*.

Duplicatiunea la intonarea cuvintelor nu se admite.

IV.

Cuvinte ca *ghiacia*, *facia* etc., se scriu cu *c*, ēra nu cu *t*.

În cuvinte ca *putintiosu*, *cuvintiosu* etc. *t* suna ca *e* înainte de *e* sēu *i*.

Lit. *Z* se admite în cuvinte straine, precum: *zodiacu*, *zelu* etc.

În terminatiuni ca *lucrediu*, *incredintiediu*, etc. se admite *di*.

Literele *y*, *ph*, *th*, și *ch* se admitu numai în cuvinte straine și ne vulgarisate inca.

V.

Se admite întrebuintiarea semnelor *acutu* ('), *greu* (") și *cerumflesu* ('):

1. Semnulu acutu se pune la vorbe în infinitiv, precum: a *laudă*, a *vedé*, a *audi* etc.; — și în imperfecte; d. e. *laudă vedeă audiă* etc.

La substantivele prelungite, precum: *domnia*, *socia* etc. — În fine în cuvinte ca: *lēgana*, *mōra* etc.

2. Semnulu gravu se pune la perfectulu verbelor; p. e. *laudă*, *tačū*, *facū*, *audi* etc.

Asemenea și în cuvinte ca *părti*, *cărti*, *bunetăti* etc.

3. Semnulu *cerumflesu* se pune la sunetel nasali, precum: *atātu*, *cātu*, *intātu*, *calcățu*, *capetățu* etc.

4. Apostrofulu se pune la *a* ca articlu, precum: *man'a*, *mam'a* etc.

Nota bene: Acestu modu de scriere s'a adoptatu în totale în șiedint'a d'în 23 sept. dupa ce elu în partile sale fu desbatutu ageru și seriosu în optu șiedintie plenarie ale academei. (Alb.)

Onorata Redactiune!

Rogandu ve sē binevoiti a dă locu în colonele „*Federațiune*“ modestei mele corespondentie aici alaturata, ca dupa-ce am fostu batjocuritu destulu în nrii trecut, sē am barem acea mangaiare, ca on. publicu sēm cunosca d'în funte originariu principiile pentru cari sum persecutatu un'a cu altii. Cu deplina veneratiune me dechiaru etc.

Alu Onoratei Redactiuni
Oradea-Mare 26 sept. 1869.

sierbu plecatu:

Dr. A. Lauranu,
v-not. consist.

Ori cătu de preocupatu și manicipiulu ideiloru raticite ale acestui seclulu înaltu sē fia cine-va d'între fiii bisericeii catolice: ace'a va debuți totu sē admita, ce profesia bisericeii catolice ca articlu de credință, și va debuți sē condemne de totu, ce acea condemne ca contrariu depositului descoperirii ddieesci, ca contrariu simvolului de credință alu acelei-a și biserice. Acēt'a e o condițiune „sine qua“ nu se pote numi cine-va în cunoscint'a sufletului de catolicu a d'everatū, de ar' fi chiar' de ritulu grecu, sēu în genere orientalu; de-ora-ce atātu formul'a profesiunii de credință a lui Urbanu VIII, cătu și cea a lui Gregoriu XIII, Pontifici Romani, prescrie pentru orientali, esigu de la acei dispuștiune de a primī și a profesă tote aeele, carile primescesele profesia Sânta Biserice Romană, ēr' deodata de a condamnă, rejectă și a anatematiză tote cele contrarie, și schismele șieresurile de ace'a-si Biserice condemnatē, rejectate și a anatematizate. — Întru aceste e delineatu tipulu și caracterulu unui catolicu adevratu. Apoi e și absurdu, ca cine-va sē pota sierbi de-o-data lui Ddieu și mamonēi.

În dar' ni-se va opune, cum că în principiile catolicismului nu se pote observă vre-unu progresu, că-cī acele se propunu și adi totu în ace'a-si forma, în carea se vedu espresē în cărțile SS. Parinti, cari s'au scrisu în antea de 18 secle, candu în contr'a, lumea civilizata de astadi se vede a fi uitatu cu totulu de nesoc principie marcate de rugin'a veurilor. Acēt'a, dīcu, în daru ni-se-va opune; că-cī principiile catolicismului, ca fundate în adeverulu descoperirii ddieesci, au ace'a șir, de a fi nestramutavere, precum e nestramutavere cuventulu lui Ddieu, carele debue sē remana în eternu. Dreptu ace'a, catolicismulu pote progresă, asid dīcundu, în privint'a formei lui șterne, în cătu p. e. se pote aumentă numerulu acelor-a, cari si-ieu pe umeri jugulu celu usioru alu lui Cristosu, sēu în cătu adeverulu credinței se aperi și se propune dupa unu metodu mai acomodatu recerintielor tempului, s. c. l.; și în acestu intielu și progresatu și între cele mai critice impregiurări; inse cautandu form'a lui în terna: de la catolicismu în intielulu pseudo-civilizatiunei nu se pote aseptă vre-unu progresu, — că-cī Spiritulu Sântu, carele lu-informēdia și lu assiste, fiindu totu acel'a-si: nu e cu potintia sē se abata de la depositulu primitivulu alu credinței și alu principiilor morale. De unde manecandu: e lesne a se refută și celu-a-laltu estremu alu eroiloru tempului de adi, că cum catolicismulu în decursulu secliloru ar' fi produsu unu portentu nou de dogme, și că ar' nisui și astadi la unu asemene rezultatū prin sinodulu ecumenicu ce va sē se țienă curendu în Rom'a;*) de-ora-ce în sinulu catolicismului inca nime n'a sciutu aretă acelu arsenalu destinatulu pentru fabricarea dogmelor celoru noue, d'în caus'a că catolicismulu prin d'efinitivitate și în l'esele dogmatice inca neci candu n'a dechiaratu ce-va ca adevratu de nou, ce adeca alta data n'ar' fi ținutu-o de adevru; ci objectulu definitiuniloru sale dogmatice a fostu și va fi totu-de-un'a adevrulu ținutu în depositulu necontaminatu alu credinței ereditate de la Cristosu și de la Apostoli, carea prin asemene definitiuni se propune în termini chiri spre folosulu ereditiosiloru, ca estu-modu intr'armati, sē se pota ferī lesne de amagirile pseudo-profetiloru. — De unde se pote esplică mirabil'a concordia a principiiloru catolice în totu vechulu; candu în contr'a, pseudo-filosofantii nu ni potu aretă unu periodu cătu de scurtu, în carele în privint'a cutarui objectu sē fie fostu toti concordi. Apoi asemenea prerogativa, carea caracterisēdia

*) Aci ni permitem a atrage atentiunea Dlui parinte Dr. A. Lauranu la actulu memorabilu alu parintelui Hyacinthe, ce lu publicam în numerulu preșinte. R. e. d.

și pre acestu seclulu alu luminelor, nu se șiescu unii a-o înaltia chiaru la demnitatea de progresu; b'a d'în indemnulu filantropiei, de carea se semtu animati, cautandu cu ochi amariti principiile cele ruginite — cum li place a le numi — ale catolicismului, langa cari lu-vedu a ștatiōnariu nisuescu a transplantă o particica d'în acea prerogativa — d'în acelu progresu, chiaru și în sinulu deploratulu catolicismu. Multiamim de dragoste! În catolicismu, precum e, și va fi totu de un'a unu Ddieu: asiă e, și trebuie sē fia totu-de-un'a numai o credință. Discordia precum în tote altele, asid și în treb'a credinței, e semburele disolutiunei; dreptu ace'a, precum unitatea în credință a fostu fundamentulu subsistintiei pentru zidulu nemisicaveru alu bisericeii catolice în decursulu alu 19 secli, și va fi pana la capetulu lunei dupa promisiunea Mantuitoriului: asid imparechiările au fostu și voru totu fi elementulu disolventu a ori carei-a societății basata pre fundamentulu ultraliberalismului în cestiunea de principie.

De cum-va dara publicisti nostri romani dorescu d'în anima consolidarea bisericeii nostre greco-catolice, și în specie țientescu la înflorirea provinciei nostre bisericesce: se sē ferēscă de tota iritatiunea afectelor, carea e bas'a și inceputulu discordiei.*)

Catolicismulu în genere, și asid și bisericeii nostra greco catolica, are o norma pozitivă,**) atātu în privint'a credinței, cătu și în privint'a moralului, dela carea nu ni e iertatu a-ne abate neci cătu unu i, șira ca sē ne taiam erēng'a de sub noi șinsine. Dreptu ace'a, decum-va dorim a-ne consolidă, și prin urmare „viribus unitis“ a înflori: trebuie sē ne țienem mortșiu de acēta regula, de acēta norma pozitivă. Nu ni este iertatu sē ne lasam a fi amagiti de vorbele desierate ale intieptiunei omenesci. — Bisericeii e unu opu ddieescu. Nu se c. vine dara sē preseriem noi legi bisericeii și sē-o guvernăm dupa plasu, șira p'ivire la norma cea pozitivă a credinței: ba ca fiii bisericeii trebuie se ne supunem prescriptiuniloru acelei-a și sē ne lasam a fi guvernati de acea, pre carea și altcum scim, că nu se pote abate dela acea norma pozitivă ddieesca, pentru că e infalibila și indefectibila.

Înse prin cari organe ne va guvernă și ni-va prescrie noe legi bisericeii? — Precum e de asiediamentu ddieescu societatea bisericesca: asid și organel guvernareii acelei-a trebuie sē fia asiediate de Ddieu, altcum bisericeii ar' fi unu opu forte imperfectu, — cea ce deroga intieptiunei nemarginite a Institutuului ei. Apoi care sē fia acestu organu: conformu principiului statoritu, trebuie sē-lu cautam în norm'a credinței de mai susu. Înse în acēt'a nu aflam altu organu, decātu numai Ierarhia.

Dar' Ierarhia acēt'a e „lapis offensionis“, în carea se impedca toti ultraliberalistii, cari nevrendu a se nimica despre originea poterei de la Ddieu: precum despiciēdia autoritatea civilă, asid vreu a se subtrage de sub ori ce influensu alu autorității bisericesci.

Apoi unii ca și acesti-a cum voru potē nisui la acea ca unu tempu sē fimu solidari, și, prin urmare, ca provincia nostra bisericesca gr. cat. sē înflorēscă, candu ei insii șemena neghin'a discordiei și ne subtragu elementulu vitalu alu înfloririi, periclitand u-ne a șteliu chiaru și esistintia?

Decum-va s'ar dori de toti consolidarea și înflorirea nostra, n'amu vedē pre Arciereii nostri defaimati prin foiele publice, ba s'aru indemnă unii pre altii ale urmă șfaturile parintiesci pentru binele comunu.

Decum-va s'ar dori de toti consolidarea și înflorirea nostra: nu s'ar' deonestă în antea strainiloru institutiunile cele mai sante ale Santei Maice Bisericeii, ba aru aretă toti unu interesu raru în promovarea scopului sublimu, pretinsu d'în acele institutiuni; nu s'ar' descaleca nime contr'a institutiuniloru monastice și de crescere moral-catolica, ci s'ar' dori, sē fimu prevediuti și noi cu cătu mai multe, pentru binele comunu.

Decum-va s'ar dori de toti consolidarea și înflorirea nostra: nu ne amu aretă straini de cătra capulu a tota bisericeii și de cătra lēganulu înfloririi și mantuirei nōștre — Rom'a, facandu-ne estmodu de batjocur'a lunei: ei ne amu aretă multiamitori și cu confidintia fiēscă, spre a-ne face estmōdudemni de fayoruri ulterioare:***) asid d'idera pentru binele comunu.

Cu unu cuventu, de s'ar dori de toti consolidarea și înflorirea nostra: nu s'ar totu machinā revoltări în sinulu

*) Publicisti romani voiescu, precum scim noi, conciliatiunea bisericeii gr. cat. romane cu demnitatea și independintia ei; ēra discordia este fapt'a acelor-a, cari în ultramontanismulu loru sunt gat'a a dă administratiunea bisericeii nostre în man'a catolicismului magiaru. Sē ne intielegem bine, în loculu acestu-a nu vorbim de dogme. R. e. d.

**) E dreptu, că bisericeii nostra gr. cat. are una norma pozitivă, independintă cu totulu de administratiunea metropoliei de Strigoniu. Celu ce nu observa acea norma, comite ilegalitate. R. e. d.

***) Suntema satui de fayorurile, ce le a avutu clerulu romanu gr. cat. d'în partea jesuitismului. R. e. d.

Maicei Baserica: ci amu fi toti — „d inima si unu suflet.“ *)

Decum-va trebile nostre basericesci le vomu esige (? Red.) la norm'a acestui seclu alu luminei, nu ni vomu potè ajdnge scopulu, cã-ci spre consolidarea si inlorairea provinciei nostre basericesci via directa si unica e: nor m'a credintiei eredita de la dulcele Mantuitoriu, despre carele e scrisu cum cã „crã l u m i n ' a cea adevãrata, carea l u m i n e d i a pre totu omulu, ce vine in lume. In lume erã si lumea prin d'insulu s'a facutu, si l u m e a p r e e l u n u l u - a c u n o s c u t u .“ **)

Dr. A. L a u r a n u .

VARIETATI.

*) (Cetatea Geneva) in 20-22 sept. c. si-a serbatu anivorsarea seculare a pasrei sale in confederatiunea liberelor state ale Elvetiei. Cu asta ocaziune s'a tãnutu desvelirea statuei radecate pre piatã d'inaintea puntii Montblanc. Desvelirea s'a intemplatu in 20 sept. la 11 ore, cu cea mai mare pompa, asistandu una grandiosa multime de poporu. Toti cei de fatia au fostu surprinsi de art'a si frumseti'a statuei. Statu'a represinta Elveti'a si Geneva imbratisindu-se intre sine; Elveti'a tiene pre man'a stanga unu scutu cu inscriptiunea: „un pour tous“ „tous pour un“ (unulu pentru toti si toti pentru unulu.) Serbatoarea s'a finitu in 22. sept. cu iluminarea splendida a Genevei.

*) (Vulcanulu Aetna) eruptu in 28 sept. Dupa una sciure telegrafica a diuariului „Pr.“, lav'a curge pre partea de cãtra resaritu a muntelui in directiunea siesului Bueterin.

*) Senatululu Romaniei s'a inchisu in 20 sept.

*) („Adun N.“) spune, cã in 8 sept. v. se tãniã in Bucuresci serbatoarea nationale de dare la semnu, la care luara partea dupa programa toti represen-

*) In congresulu catoliciloru magiari? Multiamimu de binevointia. R e d.

*) Tote sunt drepte, numai, cãtu cã trebuie intãlese bine. R e d.

tantii magistri de dare la semnu d'in tote prefecturele Romaniei.

*) (Lucrãrile) la lini'a ferata Cernovitiu-Suceav'a au progresatu astfelu, incãtu lini'a Cernovitiu-Iasi se va deschide comerioului inca in decursulu lunei curinte.

*) D'in Florentia se scrie, cã congresulu internatiunalu alu mediciloru a decisu a se intrani in sept. 1871 la Vien'a.

*) (Bene notandum!) „Telegrafulu“ d'in Sabiu publica in fruntea sa cu litere grose ca de getulu triumfurile ce le secerã prin Transilvani'a baronulu Iosefu Eötvös, celu mai aprigu propagatoriu alu magiarismului!

Sciri electrice.

Z a g r a b i a , 29. sept. In dieta s'au desbatutu adicestiunea stergerii decimelor d'in comitatulu Sirmiu, si proiectulu de lego pentru lini'a ferata Zemlinu-Siseacu, si s'au inceputu discutiunea asupr'a usfructuriloru si presatiuniloru domnesci.

B o r d e a u x , 29. sept. In portulu de aici una nae incarcata cu petroleu se spulberã in aeru; s'au aprinsu mai multe nãi; 20-30 s'au spartu. Daun'a e necalculavora.

L i s s a b o n u , 28. sept. Intrega pres'a primã cu entusiasmu epistol'a regelui adresata principelui Loulã.

D r e s d a , 30. sept. Camerele s'au deschisu adidupa mãdia-di. Cuventulu de tonu feliicitãza camer'a convocata pre bacea noeloru legi si anuncia nascerea unui principe de corona.

Cu referire la relatunile esterne, cuventulu de tron constata, cã regimele straine dovedescu stima si bunavointia cãtra Sasoni'a, si cã Sasoni'a ocupa unu locu onorificu in confederatiunea de nordu.

Regele s'a nisuitu d'intru inceputu intr'acolu, ca intregirea confederatiunei sã se faca pre bacea pactului de confederatiune; va coluerã, ea-si mai nainte, ca sã nu se

calce limitele ce le-a statoritu constitutiunea, intre drepturile confederatiunei si intre ale stateloru singuratece.

In sine regele accentuãza, cã cu privire la aceste, elu e in deplina contielegere cu sotii confederati.

V i e n a , 30. sept. Cancelariulu Beust si contele Taaffe a caletoritu la Prag'a, pentru a partecipa la desbaterile dietali.

P r a g a , 30. sept. Asta-di s'a deschisu diet'a Boemiei. Principele Auersperg a salutatu adunarea in ambele limbe, boema si germana. Conducatoriulu locutientiei Koller si-esprime speranti'a, cã prin una contielegere in lucrãri voru potè sã esopereze deslegarea mariloru probleme. Maresialulu tieriei constatãza, cã numerulu deputatoriloru presinti e destulu pentru a se potè creã decisiuni. Deelarantii n'au fostu de fatia. Indata apoi s'a inceputu verificãrile.

B r ü n n , 30. sept. Diet'a s'a deschisu. Alegerile noue s'a verificatu tote. Cei de partid'a slava n'au fostu de fatia.

P a r i s u , 30 sept. Diuariele oficiose anuncia: Guvernulu e decisu a nu cede amenintieriloru furiose de prin mai multe diuarie, cari pretindu deschiderea cameraloru pre 26. oct. Convocarea cameraloru nu se va intemplã in oct. ci verosimilu in decursulu lui nov., in care tempu guvernulu va pregati mai multe proiecte pondoroase, cari apoi le va presintã cameraloru.

P a r i s u , 1. oct. Imperatãs'a a plecatu ieri serã cãtra Veneti'a; in 12 ale c. va plecã d'in Veneti'a cãtra Constantinopole.

M a d r i d u , 30. sept. Bandele de insurectiune au intreruptu comunicatiunea pre cãile ferate d'in Barcelon'a; dar' fure imprasciate de cãtra armata. In Xeres inca a fostu turburãri, ordinea totu-si fã sustienuta prin energia comandantului militarulu.

Proprietariu si editoriu : Alesandru Romanu. Redactoru respundietoriu interim. : Ionu Porutiu.

Comunicatiunea pre calile ferate.

Table with columns: Pre Lini'a Statului, Cu Trasura accelerata, Calea fer. de Nordu ung., Calea fer. de Sudu (amedia-di).

Table with columns: Calea fer. spre Tis'a, Calea fer. de Nordu ung., Calea fer. de Sudu (amedia-di).

Table with columns: Prim'a Cale ferate transilvana, Navigatiunea (Plutirea) cu vaporele societatii Danubiane imp. reg. priv., Vaporele cu caletorii plãca, Vaporele accelerate plãca, Navigatiunea pre Tis'a superioare.